СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 127. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 3. червня 1930. VOL. XXXVIII. No. 127. Jersey City, N. J., Tuesday, June 3, 1930. THREE CENTS.

60,000 ЛЮДЕЙ ОГЛЯНУЛИ ЗА ОДИН ДЕНЬ „ҐРАФА ЦЕПЕЛІНА"

ЛЕЙКГУРСТ (Ню Джерзи). — Гарна погода стягнула тої неділі до Лейкгурст непроглядні маси народу, які прибули, щоб оглянути „Ґрафа Цепеліна", який вправді щойно прилетів з Европи, але вже готовився до повороту. Кажуть, що в неділю оглянуло цепеліна яких 150,000 людей. Годі точно означити скількість цікавих, але було їх найменше 60,000. В однім тільки місці запарковано 8,000 автомобілів.

Цепеліна наповнювано ґазом та пороблено деякі поправки. Командант цепеліна, д-р Екенер, поїхав до Ню Йорку, щоби перебалакати з фінансістами й промисловцями справу дальшої розбудови цепелінів.

ПЕРЕВЕЗЛА 200,000 ЛЮДЕЙ ЗА ОДИН ДЕНЬ.

НЮ ЙОРК. — Недільна погода була причиною надзвичайного комунікаційного руху. Пенсильвенійська залізниця подає, що минулої неділі рух був утроє збільшений. А рух у сторону моря був такий великий, що Лонґ Айленд залізниця перевезла за неділю 200,000 людей.

ВОЛ ПРОТИ ФОРДА.

КАЖЕ, ЩО ВІН ПОЗБАВЛЯЄ АМЕРИКАНСЬКИХ РОБІТНИКІВ РОБОТИ І СПРОВАДЖУЄ З ІРЛЯНДІЇ АВТОМОБІЛІ БЕЗ ОПЛАТИ ЦЛА.

ВАШИНҐТОН. — Метю Вол, заступник президента Американської Федерації Праці, критикує Форда за його протест проти теперішнього тарифового законопроєкту.

Вол каже, що Форд виробляє в Ірляндії у своїй автомобілевій фабриці автомобілі на 60% дешевше як в Америці. Майже 70% в той спосіб вироблених автомобілів перевозить Форд з Ірляндії до Злучених Держав без оплати цла.

Це є причиною, що Форд викидає в Дітройт з своїх фабрик робітників іззa браку запотребовання. Форд отже підносить безробіття, бо спроваджує з Европи готові автомобілі. Дотого він може продавати їх дешевше ніж ті, які вироблено в Америці. В той спосіб, каже Вол, Форд причиняється до руїни робітника, бо того рода конкуренція спричинює обниження платні, зглядно безробіття.

БОРА ГОВОРИТЬ ДО МОЛОДІ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Бора говорив по радіо до тих, що цього року покінчать університетські науки і підуть шукати хліба. Бора підніс, що він одержав дуже богато листів від студентів, які радяться, що їм далі робити. Богато студентів є тої думки, що вже все осягнено, що людині залишається бути тільки звичайним, пересічним чоловіком, бо часи героїв уже минули.

Бора каже, що те все неправда, бо теперішні часи дають стільки само нагоди до великих успіхів і геройства, як їх давали давні часи.

Студенти найбільше нарікають на політику й твердять, що тут рішає тільки гріш. Бора знов твердить, що й в Англії були часи, коли тільки дорогою корупції можна було вибитися на високе місце. Але вони минули, бо гріш може дати тільки хвилевий успіх і хвилеву силу, а дійсну силу й дійсний успіх можна здобути тільки завдяки здібностям і великій витревалости, якої саме людям дуже часто бракує.

При кінці своєї бесіди Бора підчеркнув те, щоби молодіж не боялася бути „радикальною", бо в теперішних часах радикалом є той, який стоїть на сторожі конституції.

$600,000,000 НА РОЗБУДОВУ СОБВЕЇВ.

НЮ ЙОРК. — „Борд оф Тренспортейшен" затвердив плян, силою якого буде поширена собвейова лінія й побудується 104 підземних стацій коштом $600,000,000.

БАНДИТИ МІЖ СОБОЮ.

ШИКАҐО. — Одна бандитська шайка забавлялася гарно при звуках музики в однім з придорожних готелів, а друга обставила вікна готелю машиновими крісами й почали обстрілювати танцюючих. Трох забили на місці, дві жінки вмирають у шпиталі, а щодо решти — не знати, бо їх відвезено до приватних домів.

ПРЕЗИДЕНТ ЗРОБИВ НЕСПОДІВАНКУ.

ВАШИНҐТОН. — Вертаючи з суботнішнього відпочинку, вступив президент Гувер у неділю до малої методиської церкви в Ліверпул, у стейті Пенсилвенія. Пастор сильно змішався, як побачив у церкві такого несподіваного й надзвичайного гостя й порожні в церкві лавки. Президент був у церкві 45 мінут. Вістка про це розійшлася в одну мить по малій місцевости й за короткий час мала церква була битком набита вірними.

РОЗДАНО НАГОРОДИ РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — „Рузвелт Меморіел Есосіейшен" признало цього року золоті медалі полярному дослідникови Бирдови за піонірські чесноти, Вилиємови Ґрінови, президентови Американської Федерації Праці, за змагання до вдержання мира у промислі, а Гестинґсови Ґартови за кримінальні реформи.

ПОШАНУВАЛИ ПАМЯТЬ ВИТОВТА.

НЮ ЙОРК. — Тисячі американських Литовців відсвяткували минулої неділі в Карнеґі Гол 500-літну річницю смерти великого князя Витовта. Свято влаштовано з рамени 101 литовських орґанізацій з 6 стейтів. Співали 8 церковних хорів, злучених в один, який мав 500 співаків.

В ЛОДЗІ АРЕШТУВАЛИ КОМУНІСТИЧНОГО ПОСЛА ЖАРСЬКОГО.

Дня 29-го квітня приїхали до Лодзі комуністичні посли Жарський і Брожек, котрі хотіли улаштувати припагідне віче перед льокалем, у якім виплачувано підмоги безробітним. Робітники, що брали підмоги, не вважаючи на заклики, розійшлися і віче не відбулося. Посол Жарський поїхав на вул. Матейка, де йому вдалося таки зібрати вічевиків. Але поліція почала розганяти зібраних, зпосеред яких посипався на неї град каміння. Посол Жарський добув револьвер та почав стріляти в сторону поліції. Ця остання віддала сальву в повітря, наслідком чого вічевики розбіглися. Підчас того, як поліція розганяла вічевиків, три особи ранено. Посла Жарського арештували з доручення суду під закидом поповнення звичайного злочину.

РОЗСТРІЛ ЗА РЕЛІГІЙНІ ПОЧУВАННЯ.

Селяне пограничних сіл над Дністром, не можучи виконувати своїх релігійних практик в своїх селах, подались лодками через Дністер на бесарабський беріг, щоби взяти участь у богослуженнях в тамошних церквах. Деяким удалося переплисти незамітно туди і назад. Не пощастило однак 25-тьом селянам з села Рибниці, яких зауважила большевицька сторожа на самій середині ріки та відкрила по них огонь. Зпоміж згаданих селян мало хто спасся — одні потонули, других постріляли.

ПРОПАЛО ШІСТЬ МІЛЮНІВ ГЕКТАРІВ ЗЕМЛІ.

В варшавських статистичних урядах панує від деякого часу велике подеҙервовання. Вже від ряду місяців шукають ці уряди за шістьома міліонами гектарв землі і ніяк не можуть їх найти. Відомо, що Польщі признано по війні 39 міліонів гектарів від ріжних її сусідів. Відомо теж, що та земля не пропала, але в статистичних книгах її нема і ніяк найти не можна. При першому статистичному перечисленню бракувало тільки 1 міліон, але коли стали ще раз перечисляти, то виявилося, що бракує аж 6 міліонів гектарів, себто пропав десь у книжковому хаосі простір землі в двоє більший ніж ціла Бельгія. Ото раз порядки. Можна позавидувати.

ПРОЛЕТАРІ В БУРЖУАЗНИХ ОДЯГАХ.

Оноді переїздила через Варшаву делеґація комуністів зі західно-европейських держав і з Америки в числі 140 осіб. Ця делеґація їхала на 1-травневі свята до Москви. Цікаво, що ці делеґовані пролетарі їхали в вигідних спальних ваґонах і були вбрані в першорядні і найелеґантніші буржуазні строї. пили в ваґонах найкращі напої і курили найліпший тютюн. Комуністичні делеґати везли для своїх товаришів у Москві шовкові прапори та транспаренти, на котрих було написано, що в Америці революція ще не вибухла, але внедовзі вибухне.

ВІДГУКИ ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО КОНЦЕРТУ В РІВНІМ.

В Рівнім закінчилася розправа проти пятьох українських громадян, котрих суджено за викликання протипольської маніфестації на Шевченківськім концерті, на якому поліція арештувала аж 140 осіб, між ними богато молоді. Вправді арештованих звільнено, але всеж таки деяких з них потягнули до судової відповідальности. У вислідї розправи, що відбулася перед рівенським судом, засудили: Кристинюка на 6 місяців, Степана Семенюка на 5 місяців, Рацюка і Зінчука по 2 місяці. Бувшого посла Серветника суд звільнив.

САЛЮ „НАРОДНЬОГО ДОМУ" ВИНАЙМИЛИ ПОЛЬСЬКОМУ ТЕАТРОВІ.

На останньому засіданні прибічної ради міста Львова, що відбулося 29-го квітня, постановлено між иншим виарендувати для міста за чиншом 6,000 зол. місячно на час від 15-го серпня 1930-го р. до 31-го серпня 1936-го р. салю „Народнього Дому". В цій салі має бути приміщений третій польський театр. Отак на протяг шести літ замикається до цеї української салі доступ українському театрові, який не може знайти у Львові ніякого приміщення на кілька вистав у році.

МОТОРИЗАЦІЯ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

В московськім „Комуністі" появилася стаття про моторизацію червоної армії. Згаданий часопис зазначує, що вже в короткому часі належить збільшити загальне число військових самоходів ріжного роду, не виключаючи й тенків, до 200 тисяч. В звязку з цим большевицькі власти випрацювали плян розбудови сіти доріг та направи мостів, зокрема в надкордонних місцевостях для уможливлення самоходового руху. Рівночасно плянується оснований кількох шкіл для вишколення шоферів, які моглиб обслугувати ці самоходи. Як видно, плян дуже смілий, питання лише, звідки большевики візьмуть на це фонди?

ПЛАВАЮЧІ ГОТЕЛІ В ЛІЄЖ.

Цього року минає сто літ, як Бельгія стала самостійною, незалежною державою. З того приводу Бельгійці влаштовують дві великі міжнародні вистави: одну в Антверпії, другу в Лієж. Комітет міжнародньої вистави в Лієж сподівається, що до Лієж приїде дуже багато гостей і їм може забракнути місць у міських готелях. Тому він постановив побудувати оригінальні готелі на кораблях. Саме на 16 кораблях, котрі пливатимуть по ріці Мозі, перемінено корабельні кабіни на готелеві кімнати, так, що гості, якщоб їм забракло місця в міських готелях, зможуть дуже вигідно замешкати в кімнатах тих „пливучих готелів" по Мозі.

СМЕРТЬ ЛЕТУНА НА ОЧАХ ТИСЯЧ ГЛЯДАЧІВ.

На летничім майдані в Дюсельдорфі відбувались акробатичні й експериментальні пописи в присутности кілька тисяч людей. Летун Гундертмарк мав передістатися підчас лету з одного літака до другого. Шнур, за який вхопився Гундертмарк, обмотав його і він не міг ворохнутися. Поліція розпрістерла сукно, до якого скочив би нещасний летун. Та він не міг, бо був наче звязаний. Пільот опустився на землю, а привязаним Гундертмарком кидало наче мячем і він вдаряв головою об горбки та каміння. Коли літак нарешті осів, поміч була вже неможлива — летун помер небаром.

ДЕ МАЮТЬ ВИЇЗДИТИ СОВІТСЬКІ ЗАГРАНИЧНІ УРЯДОВЦІ НА ЛІТНІ ФЕРІЇ.

Всі урядовці совітських амбасад і посольств та заграничних торговельних місій дістали з Москви приказ, щоби літні ферії обовязково перевели на совітській території. Совітський уряд згодився навіть звернути їм кошти подорожі.

НОВА СИСТЕМА РЕЙОК.

В Австрії, біля міста Тульн, запроваджено нову систему залізничих рейок. Вони не є укріплені як досі на фундаментах з шутру, але на пружинах грубости 30 міліметрів. Інжинірі твердять, що ті нові рейки будуть поволіше нищитися й поїзди не будуть так сильно трястися підчас їзди.

ЖИДИ СКРІПЛЮЮТЬ МОСКОВСЬКИЙ ЕЛЕМЕНТ НА УКРАЇНІ.

На підставі останних статистичних даних виходить, що число наємних робітників жидівського походження виносить 208,000 осіб. З того числа лише 80,000 подало жидівську мову як матірну і розговірну мову. На загал слідно великий зріст москалізації жидівського елементу на Україні.

РЕЛІГІЙНИЙ ХАОС НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

„Комуніст" подає, що в селі Ойбиш, на Радянській Україні, селянин Шидлун разом з жінкою втопили двоє своїх дітей. В суді заявили вони, що дістали наказ від Бога втопити дітей, бо інакше вони виростуть і будуть комуністами, ворогами релігії. — В селі Маківка під Київом бувший комуніст, голова союзу безбожників, Гущенко, висповідався й просив приняти його назад на лоно церкви. Після урочистого богослуження з цеї нагоди Гущенко виголосив протибольшевицьку промову.

ПРИВАТНІ ЛЕКЦІЇ ЗАБОРОНЕНІ?

В селі Хмелівка, володимир-волинського повіту, відбувалися збірні приватні лекції. Командант поліції заборонив учити і заявив. що приватно вчити не вільно навіть одної дитини. Не помогли інтервенції батьків у старостві і шкільнім інспектораті у Володимирі. Мало того, на Василя Прокопчука і Михайла Паламарчука зроблено донесення до суду за „недозволене відпущення мешкання на приватне научування". Дня 30. IV. ц. р. відбулася третя зряду розправа в суді у Володимирі, на якій засуджено обох згаданих громадян по 15 зол. кари. Зголошено відклик до окружного суду в Луцьку.

В ДОБІ РЕКОРДІВ.

Рекорд в дрібних крадіжах осягнули дві паризькі добродійки, 44-літня Луція Льоо й 43-літня Зузанна Міле. Арештовані за крадіж на одному з паризьких бульварів, признались на поліційному комісаріяті, що в останніх десятьох літах вони поповнили 1,800 крадіжей. Вартість украдених предметів, які у них підчас ревізії найдено, виносить 180 тисяч франків.

В МОРЕНАХ ГОРИТЬ ДАЛЬШЕ.

Положення в Моренах (Румунія) дуже критичне. Хоч полумінь над самою сондою значно зменшилася, то у нутрі сонди вона збільшилася. Майже нема надії згасити вогонь, хиба щоби сонда западася сама в землю, а це правдоподібно не наступить.

ПОЖЕЖА В ЛОДЗІ.

Ніччу 10. травня пожежа знищила зовсім волоконну фабрику Літвінова в Лодзі. Пожежна сторожа гасила вогонь 6 годин. Шкода, яку заподіяв огонь, виносить півтора міліона золотих. Наслідком пожежі кількасот робітників утратило працю.

ТУРЕЧЧИНА ЗАМИКАЄ ФРАНЦУСЬКІ ШКОЛИ.

Французька преса пише, що теперішний диктатор Туреччини, Кемаль Паша, хоче замкнути всі французькі школи, які істнують на турецькій території. Туреччина хоче тим способом увільнитися від французьких впливів.

БОРОТЬБА З БЕЗБОЖНИЦТВОМ.

В канівському окрузі напали селяне на мандрівний театр, що давав вистави з протирелігійним змістом, і вбили трох членів театру, а решту поранили.

ВІЙСЬКО Й ПОЛІЦІЯ БОРОНЯТЬ СІЛЬНІ ПРОМИСЛИ

15,000 ІНДУСІВ СТАРАЛИСЯ ЗАХОПИТИ СКЛАДИ СОЛИ. В БІЙЦІ ЇХ З ПОЛІЦІЄЮ ТА ВІЙСЬКОМ ПОРАНЕНО Й ПОКАЛІЧЕНО БІЛЬШ ЯК 100 ОСІБ.

БОМБЕЙ (Індія). — В неділю Індуси знову старалися захопити в свої руки найбільші в Індії сільні промисли в районі Бомбею. 15,000 натовп Індусів кількома шляхами вирушив на промисли, але поліція перепинила їх похід. Дійшло до завзятої бійки з поліцією й демонстрантами, які часами наближалися на 150 кроків до великих складів соли.

Коли поліція переконалася, що вона не в силі стримати натовпів Індусів, викликано військо. Піхота кількома великими автами прибула на підпомогу поліції й скоро розігнала демонстратів. Виявилося, що підчас бійки Індусів з поліцією та військом зістало принаймні 150 осіб тяжко ушкоджених.

Це була найсильніша спроба Індусів захопити сільні промисли в районі Бомбею. Сподіваються, що це була остання їх спроба. Нападом керувала індуська жінка Мунші.

УБИТО СІМОХ ІНДУСІВ.

ПЕШАВУР (Індія). — Розганяючи натовп Індусів, поліція застрілила сімох Індусів, а девятьох поранила. Лише рішучими заходами поліції пощастило привернути порядок у місті.

Новий вибух повстання стався після того, як один жовнір убив двоє індуських дітей та їх матір, які їхали на возі до міста. Влада говорить, що це вбивство сталося випадково, коли несподівано вистрілила рушниця підчас чищення її жовніром.

На афґаністанському кордоні в районі Пешавура, в горах, поволі привертається порядок. Військо систематично переслідує окремі банди гірських племен Індусів, які називають себе „червоно-сорочниками".

ҐРЕЦЬКО-ТУРЕЦЬКА УГОДА.

ІНСТАМБУЛ (Туреччина). — Вже остаточно виготовлено до підпису договір між Туреччиною та Грецією. Цей договір має покласти кінець майже столітньому грецькому спорови, який почався з того часу, коли Греція визволилася зпід турецького панування.

На протязі сотки літ між цими державами майже не припинялися спори та війни. Нарешті тепер сподіваються положити цьому кінець.

ЖІНКИ ДЕТЕКТИВАМИ.

ЛОНДОН (Англія). — Перший раз в історії знаменитого англійського детективного бюра „Скотленд Ярд" на становище детективів призначено 8 жінок. Головним завданням їх буде викривати торговлю „живим товаром" і наркотиками та боротьба з ріжними фейкерами-жебраками. Коли їх робота дасть добрі наслідки, то тоді при кождому поліційно-детективному бюрі в Лондоні будуть працювати жінки-детективи.

ЛІҐА НАЦІЙ ПЕРЕГЛЯДАЄ СПРАВУ ПАЛЕСТИНИ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Мандатна комісія Ліґи Націй має почати обговорення справи вреґульовання взаємовідносин у Палестині між Арабами-магомеданами, християнами та жидами. Мандатна комісія складається з 10 членів, представників від ріжних держав, які входять у Ліґу Націй.

Від Арабів та Жидів у комісії представників нема. Хоч у Палестині Арабів є всього біля міліона, то до вирішення палестинської справи приглядаються 300,000,000 магомедан. Комісія матиме перед собою велику роботу, бо справа влаштовання в Палестині для Жидів їх національного „дому" зачіпає економічні, політичні й релігійні інтереси Арабів.

ТАРДЮ ВІДПОВІДАЄ МУСОЛІНІЄВИ

ДІЖОН (Франція). — У своїй промові, виголошеній перед делеґатами з ширших околиць, премієр міністер Тардю у відповідь на погрозливо-войовничі промови Мусолінія заявив, що Франція спокійна за своє майбутнє, бо вона має в себе досить сили, щоб оборонити й охоронити свої права та майбутність. Говорячи про внутрішне становище Франції, він звернувся на адресу радикальної партії та її послів у парламенті, закликаючи їх до співробітництва з правительством.

Притім він підніс, що радикали можуть числити лише на співробітництво з міністерством під керуванням Тардю, але не можуть взяти на себе всього правительства, бо вони знаходяться в парляменті в значній меншости.

ДАЮТЬ УРЯДОВИ МЕК ДОНЕЛДА НАГОДУ.

ЛОНДОН (Англія). — Тепер уже можна з певністю сказати, що уряд Мек Донелда залишиться при владі принаймні до кінця біжучого року. Ні консерватисти, ні ліберали не стануть валити його, а будуть чекати, поки він остаточно скомпромітується.

Противники робітничого уряду сподіваються, що Мек Донелд не зможе розвязати справи з безробіттям, яке все збільшується. Думають, що до кінця року скількість безробітних зросте до двох міліонів. Таксамо сподіваються, що Мек Донелд не зможе відповідно розвязати справи з Індією.

Отже обидві опозиційні партії не хочуть брати на себе відповідальности за ці дражливі питання. Крім того консерватисти ще мають у себе нескінчену внутрішню партійну боротьбу з опозицією до її лідера Болдвина.

ГОТУЮТЬСЯ НАПУВАТИ АМЕРИКУ ВИНОМ.

МАДРИД (Еспанія). — Місцева преса присвячує багато місця пробному голосованню „Літерарі Дайджест" над справою прогибіції в Америці. Ґазети думають, що в Америці скоро наступить реформа прогибіції, а тому вони сподіваються, що для еспанського вина знову буде відкритий великий американський ринок.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВАТИКАН І „ЄДИНА НЕДІЛИМА"

Нема в тім нічого дивного, що теперішній папа намагається визискати теперішнє положення православної церкви під большевиками для зеднання східної церкви з Римом. Це й обовязок папи поширювати католицьку церкву. Та річ у тім, що досі старався Рим зеднювати обі церкви головно при помочи Українців, звязаних з Римом, себто при помочи української греко-католицької церкви. Відома річ, що митрополит Шептицький мав щодо цеї справи великі повновласти. Але й відоме те, що він їх за теперішнього папи не має, та що не є в Римі в ласках. Бож прецінь за ті заслуги й терпіння, які він поніс ради католицької церкви й за свою велику гуманітарну акцію повинен би бути іменований кардиналом. І то тимбільше, що саме вже давно припадає черга на Українця стати кардиналом. Та це не сталося. Щобільше, навіть замкнено укр. греко-кат. церкві дорогу на Волинь, а введено там в життя східно-словянську місію, яка пропаґує унію, але вже на инший лад, бо при допомозі польських єзуїтів, які намагаються польонізувати західно-українські землі. Так виглядає справа в Польщі, а в попередній статті згадали ми, як Рим пособляє „єдинонеделимській" концепції, згадуючи тільки про Росію, коли виступає проти переслідування релігії під большевиками. А тепер наведемо щодо того за Е. Онацьким, кореспондентом „Діла", ще один факт:

„Часописи сповіщають про висвячення на католицького священика кн. А. Волконського, нашого найбільшого ворога, що для нього боротьба з ідеєю української незалежности стала свого роду IDEE FIXE. Розуміється, у самому факті висвячення не булоб нічого ані страшного ані дивного, — але кн. Волконського, бувшого офіцира й адютанта царського двору, висвячують, як загально твердять, без всяких, потрібних звичайному смертельникові, довгих теольоґічних студій, — факт в католицькій церкві дійсно незвичайний. Мало того, висвячують його, ДАВНЬОГО РИМО-КАТОЛИКА, по східньому грецькому обряду, католика навертають на унію! Все те свідчить, що на кн. Волконського покладають завеликі надії в справі здобування Сходу. Тимчасом, на рахунку кн. Волконського лежить кілька різко антиукраїнських брошур, виданих у ріжних мовах і повних злісних брехонь про німецькі марки й инші відомі вигадки. Не давніше, як цього року, між кн. Волконським і Вашим коренпондентом відбулась в італійських часописах палка полеміка про тужтаки українську справу, при чому кн. Волконський відмовився визнавати не лише незалежність України, але навіть саме її імя".

І отой то князь Волконський готов тепер заступити місце митрополита Шептицького в місії навернення Сходу до Риму.

Ів. Мазепа.

ШЛЯХ НАШОГО ВИЗВОЛЕННЯ.

(Голос української соціял-демократії).

Політична й орґанізаційна кволість українського національно - визвольного проводу в перші роки цеї революції була, без сумніву, одною з поважних причин багатьох невдач у нашій возвольній боротьбі. Ця кволість, розуміється, мала свої історичні причини й навіть оправдання.

Приспана протягом попередніх століть політична свідомість українських мас не могла спріяти утворенню достатніх кадрів політично вироблених і вишколених провідників. Треба зазначити, що український народ на Наддніпрянській Україні майже не мав своїх „професійних політиків", тоб-то людей, якіб займалися політикою й практично й теоретично, як своєю професією. Коли не рахувати ґрупи революційно настроєної молоді, що створила РУП, то „свідомі" Українці займалися до революції здебільшого не політичними питаннями, не орґанізацією мас, а складанням словників, археольоґією, етноґрафією та взагалі поринали в тих спеціяльностях, які дуже далеко стоять від політичних проблем.

Тому то з моменту революції 1917 р. всі відчули брак **відповідних людей на відповіднім місці.** Масові орґанізації утворилися, але ще багато було невиразности, неясности в поглядах як мас, так і самих провідників...

Фактом лишається недозрілість нації а заразом з тим проводу в рішаючі моменти революції 1917—1919 року. Напр., в 1919 р. після протигерманського повстання Директорія перенесла головну й майже виключну увагу на переговори з Антантою та шукання допомоги з боку зовнішніх сил замісць орґанізації внутрішніх сил народа. Це відограло в той час дуже деструктивну ролю в нашій боротьбі.

Приклад таких держав, як Латвія, Естонія, Грузія й ін., що створилися на наших очах, мусить бути для нас глибоко повчаючим. Ратунок від російського насильства всі вони знайшли насамперед в своїх власних орґанізованих силах. Ту чи іншу допомогу від інших держав вони уміло використали для переведення свого головного завдання — **орґанізовання власних сил.**

Хіба Чехословаччина, або Польща, не вважаючи на досить спріятливу для них міжнародню ситуацію, здобулиб свою незалежність без реального опертя на свої власні сили? Навіть невеличка Ірляндія після довгої й дуже тяжкої боротьби в нерівних умовах нарешті здобула собі національну свободу, дякуючи невпинній праці над піднесенням загального й особливого політичного рівня своїх внутрішніх сил.

Ніскільки не зменшуючи великого значіння тої чи іншої допомоги з боку чужих держав для нашої визвольної боротьби, ми мусимо в своїй політичній діяльности брати на увагу все сказане. Готуючись до нового етапу боротьби, мусимо учитися з фактів минулого. Ми мусимо в своїй дальшій боротьбі рішуче й твердо стати на шлях творення власної держави насамперед **власними силами.** Тільки цей шлях найреальніший. Лише він як найшвидше приведе нас до звільнення від чужонаціонального насильства.

Єдино реальний шлях визволення українського народа — це шлях активности та самодіяльности широких народніх мас під прапором української незалежної демократичної републики. Такими кличами, що, мовляв, українські робітники і селяне, „терпіть, чекайте, а ми прийдемо й вас визволимо" — можна тільки приспати енерґію й самодіяльність мас і цим пошкодити тій ідеї, за яку йде боротьба.

Ми нікого не визволимо, бо для цього наших сил тут, за кордоном, замало. Ми можемо лише — й це наш обовязок — **допомогти** в справі нашої визвольної боротьби, в справі самоорґанізації народніх мас на Україні.

Лише такою пропаґандою, тільки підготовчою працею в такому напрямі зможемо викликати якнайбільшу свідомість та активність мас на Україні, а про це нам головно ходить, щоби бути підготованими до нового бою.

Неправда, що всі еміґрації вигибали, й що, мовляв, і наша українська еміґрація вже політично мертва, як це пишуть деякі наші дезорієнтовані політикани на еміґрації. Політична еміґрація у багатьох народів відограла велику ролю. Також значну ролю відограє й українська еміґрація в життю нашого народа.

Ні, українська еміґрація не мертва й не має права умирати, бо, живучи на свободі, в умовах вільного слова й руху, ми маємо обовязок: всім, чим тільки можемо, допомогти орґанізуватися українським масам під большевицьким режімом.

Чим це ми можемо допомогти нашому народові в цій підготовчій праці до ближчої боротьби?

Можемо й мусимо допомогти в двох напрямах:

Маючи повну свободу слова, треба намітити й кинути в маси гасла, кличі, під якими українські маси повинні гуртувати свої сили. Ввесь минулий досвід політичної боротьби ріжних народів показує, що чим менше народ орґанізований, чим більше він розпорошений, тим більшого значіння та орґанізуючої сили набірають ті політичні ідеї, в імя яких боротьба має вестися. Несвідомий, неорґанізований елемент нерідко йде за гаслами хибними, ослаблюючи й наносячи удар орґанізованим силам свого народа.

Маючи повну свободу руху, ми мусимо далі зробити все потрібне для **фактичної орґанізації** наших сил тут, за кордоном. Ми не сміємо забувати, що, крім кількох тисяч українських еміґрантів поза межами большевицької України, ми маємо ще в Галичині, на Волині, Буковині і т. д. міліони українського населення. До орґанізації цих мас, до втягнення їх в ближчу нашу спільну боротьбу ми можемо й мусимо прикласти свою енерґію й сили. В тих страшних умовах, які панують на Україні під большевиками, де орґанізація протибольшевицьких сил дуже тяжка, праця орґанізаційна серед українського населення тут, за кордоном, матиме велике значіння...

Щодо орґанізації наших сил тут, за кордоном, то, коротко кажучи, тут завдання зводиться до одного: все, що є здатного до активної, творчої праці, мусимо підготувати й орґанізувати під прапором незалежної демократичної републики.

До боротьби мусимо готуватися всебічно. Військо без політики справи не зробить, але й політика без фізичної сили повисне в повітрі.

Всі орґанізовані сили, що йдуть або підуть під прапором демократичної незалежної України, повинні бути підготовані до спільного консолідованого виступу в певний час.

Потребу такої консолідації не треба доказувати. Ніхто не стане заперечувати, що без переведення відповідного обєднання наших сил історія нашої минулої боротьби може повторитися: одна частина наших сил піде в один бік, а друга — в другий, цілком протилежний. В результаті вороги України запанують знову над нашим народом.

Але легко говорити про обєднання сил, та не так легко це обєднання переводити в життя.

Всяке обєднання політичних сил завжди має своєю метою **конкретні, практичні** завдання в певних конкретних умовах. Обєднання, яке таких цілей не ставить, або поставити не може, засуджене на неуспіх. Такі обєднання лишаються на словах, на папері. Життя переходить до порядку денного мимо таких обєднань. Реальне, не паперове обєднання політичних сил, як правило, можливе лише в умовах практичної активної боротьби, під впливом непереможних вимог життя.

Тому українська соц.-демократія, як партія реальної політики, на протязі всіх цих останніх років на еміґрації ставилася скептично до всяких спроб обєднання наших політичних сил. В умовах певного затишшя політичного життя обєднання таких сил було справою нереальною. Але ми ніколи не сумніваємося, що з піднесенням „температури" політичної, тобто в слушний час до такого обєднання, коаліції українських революційних і демократичних сил прийде й мусить прийти.

Чи такий слушний час вже настав, цього ще сказати не можна. Але багато даних за те, що ми наближуємося до обставин, які неминуче поставлять перед нами вимогу коаліції певних українських політичних сил для спільної національно-визвольної боротьби.

Це значить, що вже тепер ми мусимо готувати ґрунт для створення такої коаліції політичних сил. Яка це буде коаліція, й з яких саме сил вона буде складатися, це буде залежати від конкретних обставин, нам сьогодня ще невідомих. Важно для нас знати, що можемо й що мусимо робити негайно для підготовки такої коаліції.

(Конець буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

СТАРЕ ВИНО В НОВИХ МІХАХ.

Рада англійських промислових юній у своїм рапорті перед конґрес юній радить юніям домагатися від анґлійського уряду повного розвою промислів у кождій анґлійській кольонії та розвою торговлі між кольоніями та „матірним краєм", себто Анґлією.

У рапорті не говориться нічого про те, що можливо Індія та ще хтось не захотілиби бути анґлійською кольонією. Кромі сього Анґлія далі вважається „матірним краєм", себто чимось у роді матери в протиставленню до кольоній, які є чимось у роді дітий.

Зрештою самий плян, щоби кожда кольонія розвивалася промислово та обмінювалася товарами з „матірним краєм", хоч виходить від робітничих юній, не ріжниться нічим від старої думки англійських консерватистів, після котрих кольонії мали достарчати „матірному краєви" сирівці, які „матірний край" мав переробляти в своїх фабриках на промислові вироби та продавати їх „дітям", кольоніям. Старий плян консерватистів виступає тут під новою маскою як „конструктивний" плян робітничих юній. Анґлійські робітники не можуть позбутися своїх імперіялістичних звичок, і коли можуть, то пробують користати з імперіялістичних надбань анґлійських панів.

Як се є зрештою правдою про робітництва всіх пануючих націй, в тому числі робітників Польщі й Москви, які, хоч обдерті своїми панами, хотіли панувати над Українцями, Білорусинами й Литовцями.

ПОЛЬСЬКИЙ БИЗНЕС ШВАНКУЄ.

Чарлз Дюі, американський фінансовий дорадник Польщі, подає в своїм квартальним звіті, що господарський стан Польщі не дуже то світлий.

Каже Дюі, що польський промисел паде. Ні одна його галузь не проявляє оживлення.

Показується се на русі залізничих товарових возів, котрі тепер ладується о 9 процент менче, як ладовано пересічно в минувшому році.

Безробіття зросло зі 176,000 в марті минувшого року до 295,000 в марті сього року.

Стан рільництва не лекший. Ціни на рільничі продукти низькі, так, що селяне не можуть навіть платити податків і сплату їх треба було відложити.

Все те відбивається на фінансах краю. Край обдовжений. Банкроцтво й ліцитації множаться.

Невеселий образ для Поляків. І певно, що невеселий він для тих, котрим доля завдала відчути безпосередно на своїх плечах польську краєву господарку.

Однак у тому нема нічого дивного. Такий мусить бути конець кождій державі, що нахапавши чужого добра, боїться, що може його втратити через війну, яка мусить вічно зброїтися проти внутрішних і зовнішних ворогів, яка думає безупинно про війну, а не про мирний розвій природних богацтв краю.

„АМЕРИКАНСЬКА МУЗИКА".

По Европі їздить тепер Ню-йорська Фільгармонічна Симфонічна Оркестра та збирає лаври для американської музики. Великою популярністю тішиться оркестра в Німеччині. В Берліні мала вона незвичайний сукцес. Бравам не було кінця. Одушевлені Німці давали вінці й кричали: „Приходіть ще раз у Берлін".

Але — на сьому концерті грали самі німецькі музичні твори. Не грали ні одного американського кусника. І Німці, підносячи лавровий вінок диригентови, прибрали його не в американські стяжки, але в італійські. Бо диригентом оркестри не був Американець, а Італієць Тосканіні.

Нагадується подекуди турне російських національних хорів. Хористи Українці. Народна музика українська. Диригент Українець, чи там пак малорос. А все те разом називається російська народна музика.

Як видно з берлінського концерту, старі штуки вже починають не вдаватися.

В. Будзиновський.

ЯК СВИНЯ ЗДОХНЕ.

Оповідання.

(2)

Така думка щораз сильнише загніжджувалася в душі Павла, бо її скріпляли, може й зродили краса, неприступність і опорність дуже бідної, але дуже гарної, здорової сусідки, яку бачити і з якою балакати, ще й під бороду погладити Павло мав нагоду що днини. Зараз за плотом, по обійстю сусіда, все крутилася, бо все мала там роботу, його наймичка Катерина. Павлови зразу і не в голові було, що якби Катерина прийшла на своє власне господарство, то була би першою в селі господинею. Тому то й сусід, що мав недужу, до роботи неспосібну жінку, держав її і поводився з нею як з власною дитиною. Павло і не думав про ті її прикмети. Вона, кругла сирота, без клаптика ґрунту, без гроша в скрини, не для нього була. Лиш десь колись, як на спільний пліт, з плота в город Гусака перескочив когут сусіда і розпорпував грядки; як від сусіда треба було позичити пильника, щоби наострити власну пилу; як сусідови треба було віддати позичену від нього [illegible], тощо, то Павло підступав до плота і кликав Катрусю. Дівчина підходила до плота з другого боку і так через пліт або сварилися, або балакали з собою. Наближували їх до себе при плоті або сусідські порахунки, або балачки про сусідські справи. Як між ними не було сусідського спору, то деколи й пожартували, бо Катруся була весела дівчина, Павло не був бурмилом, ані відлюдком.

Одного разу, коли Павло сказав щось, на її думку дуже дурне, вона зареготала, показуючи свої білі зуби. Він витягнув руку і погладив її під бороду. Сам не знав, як се сталося. Тоді йому ще не були в голові ніякі любощі. Сміючися так сердечно, вона в тій хвили видалась йому такою гарною і принадною, що не видержав і погладив. Погладив, от так собі, неначе би вона своїм сміхом сама потягла його за руку. Дівчина вдарила його по руці, так що аж заболіло і відскочила. Павло здивований і засоромлений аж крикнув:

— Агій! Ти така не-руш-мене, неначе двірська панна для хлопа?

Вона, сердито позираючи на нього, відповіла:

— А щоби ти знав, що я для тебе не-руш-мене! Така, як двірська панна для панича.

— Я не панич, ти не двірська панна. Я хлоп і ти хлопка.

— Але ти господарський син, а я бідна сирота і наймичка. З такою, як я, не думаєш оженитися. Не думаєш і не оженишся.

— Що правда, то не гріх.

— Отже бачиш. А я баламутити себе не дам. І не пробуй, бо не збаламутиш!

— Дівчино! Мені ані в гадці було баламутити тебе. Хіба вже в той бік не подивлюся, де ти.

— Дивитися можеш і балакати можеш. Нераз і треба побалакати, бо ми сусіди. Але свої руки держи за плотом, на своїм обійстю. За сей бік до мене не витягай, бо по сім боці плота вже наше обійсте. Не моє, а мого господаря.

— Як не будеш так роскішно сміятися, то руки не витягну.

— Отже буду! Тобі навкірки. Так буду сміятися все, коли тільки забалакаєш до мене. Але як знов руку витягнеш, то знов вдарю. Вдарю так, що аж спухне.

Розсміялася ще роскішніще і втікла. Павло пішов до своєї роботи. З Катрусею далі був, як бувало досі. Руки все держав по своїм боці плота, на своїм, чи свого батька обійстю. Балакав з нею тільки тоді, коли треба було і не довше, як треба було. Очевидно, се було тільки в літі. Цілу зиму майже на очи не бачив її. Вона до них до хати не приходила, він до сусіда заходив мало коли. Як зайшов, то до світлиці, а Катря все сиділа в пекарни.

Коли вже всі товариші Павла були у війську і він став чути свою самітність, неначе сирітство, бо не мав з ким балакати, то щораз частіще і щораз довше вистоював під плотом, ждучи на Катрю, або балакаючи з нею. Як мав яке діло до сусіда, себто до неї, то до плота підходив в робучу пору дня. Як не мав, то ставився на звичайне місце по роботі, коли й вона була по роботі, або між одною й другою роботою мала хвилину вільного часу. Зразу треба було її просити, щоби прийшла, чи постояла довше. Згодом вона так привикла до тої щоденної гутірки, що вже сама пильнувала, щоби Павло задовго не ждав на неї. Вона ясно бачила, що хлопця тягне до неї. Була цікава, який він буде, як вона через два-три дни не вийде до нього і взагалі на подвірю не покажеться, щоби він не міг закликати її. Побачивши з пекарні крізь вікно, що він вже сидить на плоті, вона, хоч вже не мала ніякої роботи, не вийшла. Сіла за столом та стала на завтра перебирати гречану кашу. Лиш час до часу підступала до вікна. Він сидів на плоті, або крутився по подвірю та раз у раз позирав понад пліт. Очевидно, дивився, чи вона не йде. Кортіло її вийти, бо й вона любила балакати з ним, але перемоглася. Не вийшла. Не вийшла і на другий день, хоч бачила, що дожидає її. Шила запаску і підсміхалася. Хоч знала, що він з нею не думає женитися, її тішило, що парубка тягне до неї. Вийшла аж третої днини, щоби насікти бурачиння і кропиви для худоби. Вже й минула та пора, коли то Павло що днини приходив до плота, а нині, хоч знала, що він дома, ще не прийшов. Раз вийшов з хати, покрутився по подвірю, і, хоч мусів її побачити, вернув назад до хати. Таке було для неї несподіванкою. Вона гадала, що Павло зараз прибіжить до неї. Може з докорами, але прибіжить. А він ось що! Цілком знехтував її. Хіба вже ніколи не подивиться в її бік? Її серце забилося так сильно, неначе вся кров підступає до горла, щоби задушити її. Їй на хвилю духа заперло. Кинула роботу і сіла. Їй жаль зробилося. Стала каятись, що йому зробила таку пакість. Ліпше було не пробувати. Але Катря була розумна дівчина. Коли подумала, що Павло, хоч би щиро полюбив її, то з нею не ожениться, жаль зараз вступився. Придавила його злість. Відвертаючися від неї через такого дитинячого збитка, показав їй, що її краса не така, щоби могла парубка прикувати до себе. Коли дівчина свідома своєї краси, або, думаючи, що вона перша краса, показує парубкови, що навидить його, то парубок нічим не оскорбить її і не розсердить так дуже, як нехтуючи прояви її прихильности. І Катрею затрусила люіть. Вона запалала жадою пімсти. Загадала баламутити його і аж тоді, коли він вже буде дуріти за нею, очевидно на те, щоби з нею оженитися... відскочити від нього. Коби тільки знов закликав її до плота, або случайно зійшовся з нею. Бо перша не хотіла зачинати.

Павла також розсердило се, що вона знехтувала його. Два дни не виходила до нього, ще й тепер будьтоби робить пильну роботу і для нього не має часу. Загадав скарати її і не дивитися в її бік через цілий тиждень. В тій постанові не довго видержав, бо його кортіло знати, чому вона така стала. Не було виключене, що її господар нагримав на неї за те, що вона зачинає дуріти і виходить до парубків. Той господар дуже пильнував, щоби про його наймички не розходилася лиха слава.

Павло таки рішився сам зачати. Від батька випросив щіпку тютюну, вийшов з хати, підійшов до плота і став крутити папіроску. Катря, похилена над шафликом, була до нього обернена плечима. Неначе не знала, що він вийшов до неї. Підвелася і глянула на нього, аж коли він гукнув:

— Катруню! Може у вас є сірник або грань? Хочу закурити, а у нас в хаті ні одно, ні друге. Сірники мабуть сховав батько, бо він дуже не любить, як я курю.

Бачучи, що його таки кортить до неї, вона загадала троха дорожитися і відповіла:

— Зажди, аж скінчу роботу.

— То ходи з тою роботою ближче сюди. При такій роботі можна й балакати.

— Щоби люди з мене сміялися, що я цебрик і верету з зелениною потащила аж під твій пліт?

— То цілком кинь ту роботу.

— А свині що будуть їсти?

— Ти гадаєш, що я такий дурний? Хоч се бабська робота, то я всеж таки знаю, що се не на нині, а на завтра. Хтож робить таке вже нині? Хіба нарошно на те, щоби мати роботу... другому навкірки.

— Кому другому?

— Ти сама знаєш, кому.

— Я не маю ні першого, ні другого.

(Дальше буде).

Зелено.

Зговорився кум Грицько
Та з кумом Семеном:
„Бігме куме, в комуністів
В головах зелено..."

А Семен лиш люльку: смок!
Тай крізь зуби сіє:
„То не диво... Тепер всюди
Де гній — зеленіє."

Ака.

—o—

Його правда. Осел і кінь сперечаються, хто з них ліпший. Кінь хвалиться своїм благородним родом.

— Е, відповідає йому осел — нінащо придадуться твої гордощі! Вас, коней, незадовго знищать авта, а ослів усе буде досить на світі.

—o—

— Ви не соромитеся просити тут милостині, ви цілком здорові!

— А чи хорий видержав би тут, пані, на такім протязі та дощі?!

—o—

Наівна. Він (захоплено): Невже я перший мужчина, з яким ти цілуєшся?

Вона: А то диваки ті мужчини, вічно питають одно і тесаме.

—o—

Заспокоїв. Вона (зітхаючи): Ах! трицятьлітня жінка, це богато, дуже богато значить!

Він: Не тривожтеся, таж ви з кожним днем віддаляєтеся від того віку...

—o—

Успокоїла. Чоловік: Стільки заплатити за такий капелюх, це просто ґріх!

Жінка: Успокійся! Той ґріх цілком ляже на мою голову!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„ЖЕБРАНИНА"

На днях одержав я від жидівської організації "Hebrew Kindergarten and Infant Home" письмо з двома хусточками з моїм монограмом. В письмі тим вичитав я між иншим таке: "We have the facilities, three buildings, two in New York, and one in Far Rockaway, yet we cannot accomodate them unless you come to their aid. We have enclosed handkerchiefs with both your initials embroidered on them. Accept them in the name of these parentless children — and send your donation to help in this work."

Я нарочно навів ті слова, бо в нас не перевелися ще люди, які задивляються на всяку благородну національно-допомогову акцію як на „жебранину". Буває у нас і таке, що ми ще злостимося на того сердечно, що колектує на якусь загально-народну справу, а є випадки, що ще таку людину зневажають.

Тому треба вже нам вкінці зрозуміти, що така „жебранина" істнує не тільки в нас, Українців, але у всіх культурних народів світа. І можна сміло сказати, що чим який народ культурніший, тим вище стоїть у нього ота „жебранина". Бо саме дорогою такої жебранини удержуються шпиталі й захисти для бездомних і великі наукові інституції.

Культурний чоловік віддає особливу честь такій людині, яка займається такою „жебраниною". В такій акції беруть звичайно участь найвизначніші люде, бо кождий з них хоче доложити свою пайку до благородного діла.

Приглянемося от тільки тій жидівській організації, від якої я одержав письмо. Який великий і коштовний організаційний апарат мусить вона мати до своєї розпорядимости, щоби повишукувати стільки адрес, повисилати письма, закупити матерію, наробити хусточок, або тільки їх повишивати. Це все виглядає на „народній бізнес". І чи ми любимо Жидів чи ні, мусимо їх подивляти за ту їх працю і помисли.

А у нас? Відповідь на це знайти не важко. Вистарчить послухати, що говориться по де-ких гуртках, чи прочитати, що пишеться в деякій пресі про „Обєднаннє", а відразу впаде нам в очи ріжниця між нами і Жидами. Жиди видають велитенські суми на свій організаційний апарат і при помочі його збирають міліони долярів, а ми критикуємо своє Обєднаннє за „непотрібні" видатки, себто за тих кілька долярів, які треба вже доконче видати на папір чи канцелярію. А те Обєднаннє збирає щорічно кождого року по кільканадцять тисяч долярів для краю! Самі краєві звіти виказують, що майже вся допомога до краю іде через Обєднаннє. Значить, користи з Обєднання є очевидні для кождого. Правда, що декому може не подобатися той чи инший урядник Обєднання, але на світі нема такої організації, щоби усім догодила. Але така річ не повинна шкодити збірці на народні потреби. Дотого урядника можна легко змінити. Треба бути тільки членом організації, а статут дає членам право й можність вибору таких урядників, яких собі забажають. Кождий мусить признати, що нам треба такої організації як Обєднаннє, а коли вона є, то її треба попирати й поширювати.

Головна ціль Обєднання є привчити наших людей до складання жертв на народні потреби, щоби ми: давали, давали й давали. Бо тільки цею дорогою збудуємо силу. Ми ще рішучо замало даємо. У нас вже є всілякі бизнеси, ми вміємо тратити гроші на ріжні річи, але на народні справи чогось нас дуже часто не стати. Ми й не випрактикували ще ріжних способів збірок. Тому нам треба повчитися у Жидів під кождим оглядом, а не тім тільки скрибстаємо.

Менше політикуймо, бо мало є в нас таких, що розуміються на тім ремеслі, але більше намагаймось допомагати народній справі фінансами. Тоді й буде менше сварок між нами. І памятаймо, що щасливий той, хто дає.

Платон Стасюк,
член У. Н. С. в Ню Йорку,
Н. Й.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

CLEVELAND, O.

DANCERS STAR IN DRAMA OF COSSACK LOVE

Ukrainians Swirl Through Intricate Steps That Rival Rhythms of Professionals.

"War Prisoner" Scores in Plain Dealer Series.

Soldier, Blinded by Foes, Finds Sweetheart Refuses to Forsake Him.

By ROELIF LOVELAND.

Put this down as an established fact—that Ukrainians are the dancingest people that ever lived. Difficult steps—they laugh at them. Long routine—they remember perfectly. For it was dancing in the fifth act of "The War Prisoner," presented last night in the Little Theatre at Public Hall by the Ukrainian Bandurist Dramatic Society, that brought the twentieth-production of the Plain Dealer Theater of the Nations out of the category of a satisfactory performance in which everybody tried hard, into the field of splendid performances.

If you haven't seen 'em dance you don't know what dancing is. Their feet moved so fast you could hardly see them—and they rang in a lot of difficult steps often seen on the professional stage without apparently noticing them, and certainly without that starved look one sees in the eyes of paid performers, when, after doing the selfsame thing, they clutch at a ripple of applause.

"The War Prisoner," of course, wasn't all dances. It was a five-act drama, well done. But they wouldn't have put it over as they did without Helen Samotus, Anna Trush, Mary Kalnitzky, Mary Mural and Helen Kushnir. Or without Stephie Soroczak, Helen Rezepnitskyn, Stella Matwiishyn, Agnes Papa, Olga Bilous and Myron Kushnir. They wouldn't have scored as they did without these dancers.

Of the players, it seemed to this reporter, two stood out above the rest. One, a Cossack, Michael Fedorchak, who didn't have a line in the show and whose name was printed in small letters below that of the leaders in the cast.

He didn't have a line to speak—he just laughed. And his lough spoke volums. It started down low and came rumbling out of his mouth with such gusto that everybody else laughed.

And the second was a big man who played the role of another Cossack. He had few lines, but he did them justice. And later, when the dancers got going, he leaped up in sheer joy and clicked his heels together a couple of times before he hit the floor. And if you think that is easy, try it. His name was John Halisky.

But those who bore the brunt of the work, in lines to remember, were Michael Levitzky as Kowal, an old Cossack; Eromyslava Hrechkovsky as Irena, his daughter; Jacob Wolansky as Stephen, his foster son, and Vladimir Koziuk as Nedobetey, a bandurist.

Off to the Army.

This was the play:

Kowal, on sending his son to a Cossack fort to learn to defend his country, told the young man for the first time that, instead of being his own son (as the young man had belived), he was only a foster son that the old man had taken in infancy. Hence, the old fellow pointed out, if it chanced that Stephan happened to be in love with the girl he had always thought of as his sister, there would be no parental objection to the match after the young man had come back from his training.

Fortunately they were both in love, and the old man blessed them. Stephan went out and returned wearing a fine white shako and red Cossack coat, trimmed with gold. Irene wept, Stephan wept, the father wept, and Stephan went to the fort.

Next we found the Cossacks resting in camp. It was a colorful scene. They were stretched on the ground, and Halisky, apparently company cook, was stirring a pot of mulligan. At least it might have been mulligan. And he looked just as—well, drab—as does every army cook that I have ever known. And he also walked as if he were a bit tight—and army cooks are notorious for drinking to much. They even drink lemon extract.

Somebody went out and brought in a keg of vodka, but it was such a little keg that it seemed hardly enough for one squad, let alone a whole company. But probably it was very stout.

A Song for Soldiers.

The bandurist (who is a bandura player—a bandura looks like a guitar) entered and sang for the boys. One admired him at the start for admitting he could not take any of the fun, and letting the pit take care of the music. But later on in his song he started to fake. Alas, another idol went crashing. One ought to be consistent.

Stephan wasn't with the boys, drinking vodka and singing songs. He was up in the woods, grieving his heart out, longing for his dear Irena. After the bandurist had departed and the boys were asleep, Stephan came wandering in. He was very, very sad, and sat down on a tree trunk. Where, later, the bandurist found him—and gave him a letter from his loving Irena.

Before he has finished reading it a guard marched in, saluted, and announced that the enemy was surrounding them.

"Up," shouted Stephan, who it appeared, had profited by his abstinence from drink and pleasure, and who now was general, or, anyway, colonel of the soldiery.

Up they came, and Stephan drew his sword and led the army in a good, rousing song of a couple of verses. Maybe three.

Shots Are Heard.

Then they marched out—they did not deploy. And soon shots were heard, and the battle line moved across the stage. The shooting, apparently, was the light artillery in the woods, for the fighting we saw was with swords and battle axes and pikes. But the song had turned the trick — Stephan's boys won.

The next act found the entire company in a dungeon. Their boat, we learned, was wrecked on the Turkish Coast—they fought bravely, but were outnumbered. Fortunately (for some) the bandurist appeared in their midst with files. And the first prisoner, freed of his shackles, was climbing to freedom when the curtain closed.

In the last act the villagers were dancing and making merry. All but Irena, grieving for Stephan. She did not join in the dancing. Finally a blind man was seen approaching. He sang of the adventures of the Cossacks. They were not entirely successful in escaping. He was captured by the Turks, who blinded him. Irena recognized his voice, ran out to greet him. He told her to forget him, now that he was blind. She refused. Stephan was happy.

—o—

ДІТРОЙТ, МІШ.

Приготовання до свята поляглих стрільців.

Наша вітчина за океаном обходить урочисто кождого року свято поляглих стрільців. Перший день Зелених Свят є цим днем для Українців в рідним краю, який зедне їх без огляду на релігійні чи політичні переконання, лучить їх в одну цілість, в ціли віддання пошани поляглим героям з послідної визвольної боротьби. Злучені, забувши міжособиці, спішать Українці на могили стрільців, щоби віддати честь і відвідати тих, що тихо без розголосу сповнили найбільший і найшляхотніший обовязок на жертвенники нації, для її лучшого майбутнього. Не даром ці свіжі могили є найдорожчим скарбом української нації. До них спішить молодь, щоби набрати сили й витревалости в боротьбі з наїзниками й приготовитися скласти життя в слушний час до розпорядимости народу, старші в ціли килічення від зневіри в теперішній буденщині. Бувші стрільці відвідують могили, щоби побути з своїми товаришами, яким може завидують чести, а рідня, щоби побути з найдорожчими й погордитись скарбом, який виховали й віддали до послуг Нації.

Українська кольонія в Дітройт не остається по-заду своїх братів у рідному краю й хоче доложити цеголку до цеї будівлі, якою є культ поляглого українського стрілецтва. Минулої суботи, 17 травня зійшлись представники товариств й братств в ціли приготовання свята Поляглих Стрільців. По вибранню Тимчасового Комітету (з причини браку комплету товариств) ухвалено урядити спільними силами свято поляглих стрільців, дня 8. червня, перший день Зелених Свят, у Січовім Городі при 91/2 милі Dequindre Road. Намічено вибудування провізоричної стрілецької могили, віддавву полевого Богослуження і панахиду в асисті почесної сторожи, запрошення місцевих і позамісцевих бесідників і хоровий виступ. Ця святочна програма буде тревати від 10. години рано до 1-ої пополудни, а від першої до 8. вечером відбудеться пікнік. Треба сподіватися, що на слідуючі збори прибудуть представники від відділів У. Н. С., Народньої Помочи, Просвіти, Горожанських Клюбів, Парохій, Братств, Товариств і т. п. Збори відбудуться дня 31. травня о 8. год. вечером в Українській Хаті в Гемтрамк. На цих зборах вибереться новий сталий комітет, зглядно доповниться тимчасовий комітет новими членами.

Українці з Дітройт і околиці, покажім, що ми як мертва нація в важних справах можемо йти спільною дорогою. Всі доложім зусиль до поширення культу поляглого стрілецтва.

Увесь дохід призначений на Дім Інвалідів у Львові.

Василь Шкрибало,
член Тимчасового Комітету.

—o—

БАТЛЕР, ПА.

Перше Свято Українського Стрільця.

Українці в Батлер, Па., й околиці мали нагоду бути на ріжного рода підприємствах; однак із жадного не вийшли з таким одушевленням, як з маєвого свята Українського Стрільця. Вони вповні зрозуміли, що в місяці маю пролилося найбільше української крови.

За цю ідею полилась українська стрілецька кров, кропливи маєву природу на вільних степах України, почавши від Засяння, а скінчивши на золотоверхому Києві, полишаючи за собою сотки тисяч могил із розпростертими хрестними раменами з написом „Тут спочивають борці за волю Українського Народа, за славу й честь Неньки України".

Місяць май буде глибоко записаний в історії українських змагань і довго, довго буде памятати його оставший при житті український стрілець. Тому то постановлено місяць май місяцем Українського Стрільця.

Перше згадане свято припала честь відсвяткувати Українському Стрілецькому Гурткові в Пітсбург, Па., й Українцям із Батлер, Па., дня 11. мая ц. р.

Вже раннім ранком можна було бачити святочний настрій при згаданій громаді. О год. 9. рано зібралися всі українські товариства з своїми прапорами на площі, коло української православної церкви. Кілька хвилин пізніще приїхали з православної громади з Ембрідж, Па., з хором і з бувшими Січовиками.

О год. 10.30 перед полуднем рушив величавий похід вулицями Батлер, Па., на могилу Незнаного Українського Стрільця, котру зладили прихильні Українцям Американці на цвинтарі Української Православної Громади.

Попереду йшла шкільна дітвора, пластуни, оркестра, сотня Січових Стрільців, сотня Українок в народних строях, а далі всі товариства з своїми прапорами.

Перед могилою відслужив Богослужбу й Панахиду о. прот. Климович, підчас чого співали злучені хори з Батлер і Ембридж, Па., під проводом учителя Гося з Ембридж, Па.

о. Климович виголосив патріотичну промову, а з рамени Укр. Стрілецького Гуртка, Максим Іванів.

В такому самому порядку вернув похід до місця вимаршу.

Замітним було, що Американцім з Батлер, Па., звісний був цей похід і вони святочно немовби відчували його значіння, слідячи кождий відділ окремо.

О год. 7.30 веч. відбувся в народнім домі Святочний Концерт.

Вступне слово виголосив старшина Укр. Армії М. Іванів. Хорові продукції виконав хор української православної церкви під управою о. Климовича, вбраного в січовий однострій.

П-на Маруся Бек, студентка права, виголосила прегарно деклямацію Б. Лепкого „Ноктурн", зложену з пятьох частей. Ота деклямація зробила на присутніх надзвичайне враження.

Святочну промову на концерті виголосив член Українського Стрілецького Гуртка і управитель першого українського музичного і книжкового складу на С. С. Пітсбург, Па., Іван Бек.

На закінчення всі присутні відспівали „Ще не вмерла". Як зі свята, так і з концерту, вийшли Українці з Батлер, Па., та околиці з піднесеним духом і з бажанням лише булоб, щоби вони й на будуче кріпшими тим і будили тих, котрі ще сплять невсипучим сном.

Управа Українського Стріл. Гуртка ч. 4.

ВІДОЗВА

до всіх наших братів Українців в Америці.

В імени читальні Просвіти в Чорнім Острові звертаємося до наших братів в Америці. Товариство нашої читальні Просвіти розпочало будову власної домівки ще в 1928 році, та зогляду на тяжкі злидні в краю годі довести її до кінця. Тому уряд читальні Просвіти звертається до своїх братів-земляків і до всіх свідомих Українців в Америці з проханням не відмовити йому допомоги присилкою жертв на будову дому Просвіти.

Лише при допомозі наших братів і щирих земляків ізза океану ми зможемо довершити розпочате діло й стати міцнішою національною ногою в нашімріднім селі. Ви, браття, знаєте, як живеться нам під Польщею й знаєте, яких заходів, вона вживає, щоби випародовити нарід на його власній землі, а тому віримо, що ви прихильно поставитеся до нашого заклику й не відмовите жертв на велике національне діло.

За уряд товариства:

С. Лозинський, голова;
А. Бобак, секретар.

Всі жертви просимо слати на адресу:

Czytelnia Proswity,
Czarny Ostrów, p. Borynicze,
Poland.

ЗІ СПОРТУ.

ЧЕСТЕР, ПА.

Спортовий клюб при роботі.

U. G. C. A. A. MAKES GOOD START IN BASEBALL.

Large gathering at the Ukes Annual Dance.

The Ukrainian Greek Catholic Athletic Association of Chester, Penna., makes a great start in baseball this year when they won their opening game by a score 10 to 5. The Ukes won five games out of seven starts losing two games.

The U. G. C. A. A. average ten runs per game the team seems to be headed for a record this year in the matter of runs scored in seven games played to date the Ukes tallied 75 times a bit better than 10 runs per game. Despite this high total the team has lost two games out of seven. Against Elwyn Training School the Ukes were nose out by one run.

The games played to date are:

Moya A. C.	5	U. G. C. A. A.	10	Home
Tiger A. C.	1	U. G. C. A. A.	11	Claymont
Elwyn Training School	2	U. G. C. A. A.	11	Elwyn
Trainer M. E.	2	U. G. C. A. A.	7	Trainer
Veterns Fore. Wars	8	U. G. C. A. A.	16	Chichest
Linwood A. C.	13	U. G. C. A. A.	4	Home
East Chester A. A.	3	U. G. C. A. A.	16	Home
	44 Total		75 Total	

The Annual dance given by the Ukrainian Gr. Cath. A. A. prove to be a success despite the rain that fell that night a large crowd was at hand.

Your in Sports,

Michael Oleynick,
Business Mgr. of the Ukrainian Gr. Cath. A. A.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

КОГУС, Н. Й.

Дня 23-го мая о год. 6-ій рано помер в нашій громаді один з найстарших українських емігрантів, Еміліян Михайляк, в 65-ім році життя.

Покійний родився в Гладишові, повіт Горлиці, до Америки прибув тому 42 роки, а в Когус, Н. Й., жив 38 літ. Був першим заснователем і предсідателем місцевого братства св. Петра і Павла, 57-го відділу Н. Союза, яке було засноване тому 34 роки, на якого фундаменті повстала українська парохія, Українсько-Американський Клюб і всі инші молоді товариства.

На поклик покійного купила тешня громада землю, де нині істнує **Український парк.**

Похорон відбувся в понеділок, 26-го. Члени Братства і Клюбу взяли численну участь, в останній йому прислузі.

Вічна йому память.

Д. З.

Мій приятель Причепа доставляв уське писарське приладдя для почтової агенції, що її отворили зараз біля його крамниці. Недавно Причепу стрінув товариш, як вкидав два листи у почтову скриньку дві вулиці дальше від своєї крамниці.

— Чоловіче, то ти так далеко йдеш кидати листи у скриньку, таж маєш зараз біля своєї крамниці почтову агенцію!

— Ще чого не стало! Той почтар перестав у мене купувати причандали для свого офісу, а я мав би вкидати листи в його скриньку! О, не дідждеться того!

Вдатна відповідь.

Один богатий мудрагелик хотів собі закпити з ветеринаря і при зустрічі з ним питається його:

— Мені здається, що ви той лікар, що лічить худобу?

— Так, я... А що вас болить?

СТАРИННІ МАНДРІВНИКИ ДО БІГУНА.

В старинних переказах і піснях заховалися вісти про героїв із давніх часів першого вітрильного корабля. Ці сміливці вибиралися за скарбами до замків, що були „в далекій країні кришталевих гір". Переслідували їх усякі надлюдські сили там, де „спливаються небо, земля і вода, де царить вічна ніч".

Уже старинні Фенікійці, які плавали довкола рога Доброї Надії і минали Геракелеві Стовпи (нинішній Гібральтар), спрямовували свої кораблі на північ. В „Одисеї" в переказі про магнесові гори, які роздавили корабель, є алюзія до північних вод, де ледяні криги роздавлюють кораблі.

Першим історично стверджeним фактом є подорож із Марсилії Грека Пітеаса. Він вибрався около 325. року після Хр., щоби відвідати незнані північні країни. Страшні оповідання про переживання підчас подорожі могли бути видумкою для відстрашення конкурента. Пітеас плив на північ від Британських островів і надибав острівець, при якім леди загороджували дальшу дорогу. Чи то була Ісляндія, чи якийсь із Шетляндських островів, чи теж Норвегія — годі знати. Щойно пізніще це відкриття лучили з відкриттями Норманів, краї ці названо Туле, але ця назва вдержалася лише при Ісляндії. Земляки не хотіли вірити Пітеасові, прозвали його брехуном і фантастом. Опис подорі загинув, а лише деякі подробиці знані є з пашквілів та повних обид і обвинувачень творів його противників. Пітеасова подорож була відокремленою подією, якої історія лише припадково задержалася для потомків. Народи над Середземним морем, замкнені в своїй культурі, мало мали зрозуміння для подорожей задля відкрить. Тих мешканців півдня відстрашувала також незнана і грізна зима.

Від 1000-го року германські народи, попихані бажанням володіння, пригод і знання, почали великі мандрівки на північ і на схід. Виправи Норманів і хрестоносні походи замітні для першої доби. Кілька століть пізніше надходить друга величава доба великих відкрить. Проводять у тих відкриттях: Еспанці, Англійці, Португальці й Голяндці. Ця друга филя великих виправ відбивається вже об береги підбігунових країв, доходить до Індії, Китаю, Північної Америки й країни Інка. І знову кілька століть пізніше падуть перші перепони. Европейці вдираються в глибину Африки, до таємничої Азії, стають на недоступній досі землі Півночі. Лише далекий „континент ледяного Піздня", Терра Австраліс, як його називали в старину, скривається ще поза ледяними скелями.

Подорожі германських народів до ледяних морей, що лежать у недалекому їх сусідстві, почались уже дуже вчасно. Ірляндські черці вже в VIII. століттї поселювалися в Ісляндії, відтам пізніше прогнали їх Нормани. Около 900-го року Нормани відкрили Гренляндію і морську дорогу довкола північного рога Білого моря.

Про першу німецьку виправу пише літописець Адамус із Бреми. На приказ епископа Безеліа з Бреми вирушили з устя ріки Везери, „щоби дослідити границі Північного моря" фризійські графи. Давній переказ, так каже літописець, стверджував, що на півночи від устя Везери нема суші, лише „безконечне море". Крім географічних дослідів місія мала навертати поган. Керуючи на північ від Ісляндії, фризійські графи попали на східно-гренляндську струю, яка несла велитенські маси леду. Окружені кригами і гнані на південь кораблі з трудом могли видістатися з небезпечного місця, а кілька їх розбилося об леди. Їх оповідання про цю пригоду, а також про галяретове море і про страшні потворі, що загрожували кораблям, зробили на сучасників величезне враження — каже літописець.

Весною. Біля зеркала стоїть Катерина і зачісується. Нараз каже з острахом:

— Що це в мене волосся випадає?

Ірина подумала кілька хвилин та спокійно відповіла:

— Весною кожна скотина линяє, люба приятелько.

НОВІ КНИЖКИ

„ОБОРОНА СЛАВНОГО НАРОДУ УКРАЇНЦІВ".

Написав Проф. Сергій Шелухін.

Комісія при Лідзі Націй під головуванням Нансена, яка опікується справами збігців з бувшої Росії, відмовилася признати право Українцям записуватися в пашпортах Ліги Націй своїм національним іменем, а залишила для них назвиско „Русский". Це сталося на домагання російських емігрантських груп, які особливо озлобленим часами почали шалений похід проти українства, відкидаючи навіть істнування українського народу як окремої нації з іменем „Украінців".

Професор Шелухін, бувший сенатор української держави, веде неустанну боротьбу з цією безсовісною московською пропагандою. Він написав та видрукував багато статей в українській та в инших мовах, доказуючи науково про істнування Українців як окремого від Москалів народу ще в старі часи й маючого своє національне імя, поруч з иншими, Українців. Таксамо він видрукував кілька книжок, а тепер випустив у французькій мові гарно видану брошуру під повищим наголовком. В цій брошурі він подає багато фактичних даних, які спростовують і збивають аргументи ворогів українства та стверджують права Українців на своє самостійне істнування й на своє імя.

В цій брошурі подано фотографічну відбитку з одного протоколу російсько-українських мирових переговорів з автографами учасників їх, коли „председателем русской мирной делегації" був Християн Раковський, якого потім большевики зробили головою „Української Радянської Республики" та заступником його Д. Мануїльський, який і досі „будує" „самостійну радянську Україну" в Харкові, старанно виконуючи припоручення Москви на шляху до повної уніфікації України з Московщиною.

Брошура професора С. Шелухіна написана в поважнім науковім тоні, дає категоричні фактичні матеріяли й тому треба сподіватися, що вона багато прислужиться українській пропаганді серед чужинців в обороні українських прав на міжнародній форумі. Особливо важне те, що вона була видана перед 19 травня, коли знову в Женеві мало прийти до розгляду Лігою Націй протесту Українців проти непризнання їх комісією Нансена.

„ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ".

ЧИСЛО V-ТЕ.

Останнє число „Літопису Червоної Калини", як звичайно, приносить багато цікавого матеріялу з визвольного руху і з боїв української нації за свою державність.

Тут є спогади про бої 4-тої Золочівської бригади; про Січових Стрільців у бригаді Натієва; з історії XIV бригади УГА і т. д. Таксамо є цікаві статті ріжних авторів, як „Наполеон і Україна", „Штірк чи Кербер", „На Староконстантинів", тощо.

В цьому числі друкується продовження спогадів старшини Січових Стрільців, Миколи Андруха, якого розстріляли в 1923 році в Києві большевики. Полковник Середа продовжує свої спогади про отаманщину. В цьому числі „Літопису" він містить спогади про отамана Волоха. Також є пару цікавих оповідань з часів визвольної боротьби.

Всі числа „Літопису Червоної Калини" можна набути в книгарні „Свободи".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

КОГУС, Н. Й.

На допомогу Лемківщині.

Від тимчасового Комітету Українсько-Американських Горожанських Демократичних Клюбів призначено з віча на Український Дім в Сяноці на Лемківщині $22. Писанку на Рідну Школу зложили: П. Ракочий $2; по $1: Д. Зальопаний, І. Столяр, І. Зазуляк.

На часопис „Сурму" зложили: о. Шуховський $2; В. Авраменко $1, І. Столяр $1.

Разом зібрано $31, які вислано до краю через Обєднаннє.

Д. Зальопаний.

ЛИСТ З УСРР.

Цей лист писаний до знакомого в західній Европі. Друкуємо з цього листа лише уривки, з яких шановні читачі довідаються про тамошні настрої і життеві відносини загалу, а рівнож і дещо про процес у Харкові, в якім Москва судила 45-ох українських діячів.

Харків, 16. березня 1930.

Д. К.!

— — — життя? Нема його. Не живеться тут; це агонія. Чим тут жити? Визначеним, щоденним харчовим пайком, чи може садистичною нагінкою чекістів? Горе всім! Виснажені людські постаті волочаться мов тіні. Все перейняте страхом, розпукою та безнадійністю. Всім закнебльовані уста, все мовчить і хіба лише тільки думки й балачки, що про прохарчування сьогодня. Про завтра ніхто вже й не думає, бо ніхто не певний свого завтра тут. Скажеш може, — як це так. Та же влада й право є. — Так! — Право є, але на те, щоби вмирати, а не жити. Комунізм чи большевизм, це є загибіль людства. А радвлада? Під нею треба розуміти зграю інтернаціонального зброду ДПУ. Цеж кубло налогових пияків, наркотиків, сифилітиків та садистів, які вганяють за добичю крови. Свобода? Кому вона знана? Хіба небіщикам, жертвам чекістів. Або може сваволю ДПУ назвати свободою? А впрочім, де буяє диктатура, та ще й диктатура тьми, як тут, не може бути й балачки про свободу. Лише в мозках большевиків може міститися льоґіка, що диктатура пролетаріяту дала свободу. Диктатура й свобода, цеж два поняття, які не терплять себе, мов вогонь і вода. Але щож у большевиків має льоґіку?

Щасливий увесь світ поза кордонами СССР, а зокрема поза межами УСРР. Підчеркую поза межами УСРР, бо на всій большевицькій території український нарід переносить найбільші катування.

От у Харкові, як відомо, ведеться тепер процес проти 45 учених, церковних і культурних наших діячів. Москва судить Україну. Повторяються часи царя Петра Великого. Спосіб ведення процесу в будинку державної опери, це театр — інквізиція. Все пригадує початки християнства. Так звана авдиторія, це зігнаний чекістами уличний зброд, який на команду чекістів вибухає диким ревом, криком та сміхом підчас переслухування підсудних. Образ усього переходить усякі поняття того, що в культурнім світі має назву мораль, престіж і безсторонність суду, авторитет судді та поведення авдиторії. Коротко: тьма судить світло. Осьтак виглядає суд УСРР...

— — — — — я вилічився з комунізму. Знаю тепер лиш одно і то: що я Українець і о скільки мені судиться жити, то маю працювати для визволення України з хижацьких пазурів всякого наїзника й для добра українського народу. Ніхто нас не визволить з усіх займанщин, бо нікому це не бажане. Ми самі мусимо визволити себе.

Кінчу. Буду тішитися, як цей лист дійде до Твоїх рук. Туга за свободою. Цьому листові завидую, що він опиниться поза межами цього горя людського.

Будь здоров і радій, що ти не тут.

10-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ КНИГАРНІ Т. САВУЛИ У ВІДНІ.

Тому десять літ по розвязанні української мистецької накладні (УМНА) з тим запасом, дуже невеликим, книжок засновано було п. Савулою українську книгарню. На той час Відень ще був центром діяльности чисельних українських видавництв, що розпоряджали вагонами видрукуваних книжок. Та минав час і ці видавництва, не маючи оборотового капіталу й надії на якийсь збут своїх видань, поволи зачали ліквідуватися, спродаючи часто й цінні книжки на папір. Дещо з цього зміг уратувати від запропащення п. Савула, чим збільшив свій асортимент. Поруч з тим старався він шляхом заміни чи купна ще більший вибір видань мати у своїй книгарні. І так поволи дійшов до того, що його книгарня виросла на одну з найбільших в Европі. Отож п. Савула, можна сказати, має сливе все, що дала наша книжкова продукція за останні 10—12 літ. Відповідаючи на вимоги часу, щоб дати змогу всім користуватися з нашого національного доробку, видав він також і катальоґ-порадник, найновіший, який тільки можна було мати. Тому не диво, що книгарня п. Савули протягом 10 літ стала одним із тих центрів, з якого українська книжка розходиться по всіх закутинах цілого світу, де тільки є наші люде, в яких жадоба до рідного слова не вигасла ще, які звертаються до книгарні як до своєї інституції і в инших важних справах.

Відзначуючи 10-ліття істнування книгарні п. Савули у Відні, повинні ми зазначити, що в ньому якраз лежить найбільша заслуга її власника, що він через неї ширить національну свідомість у наших еміґрантських масах, підтримує в них любов до рідної книжки і тим робить велике культурне діло.

Тому побажаймо йому й надалі успіху в його діяльности і дальшого поширення української книжки там, де в цьому найбільша потреба — на еміґрації. Це завдання має й книгарня п. Савули.

П. К.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

К. Ковальчик.

ПРАЩАЙ...!

Присвячую геройській памяти стрільця Лемка, студента Костя Кобаньогo*).

Прощай, Маґуро,
Вічно зелена,
Прощай, дівчино,
Ти заручена!

Прощайте Нене,
Моя кохана —
Я маширую
Завтра зза-рання!

Я маширую
На Україну —
Із гір високих
Із Лемківщини!

Не плач, дівчино,
Вічно зелена,
Не плач дівчино,
Ані Ви, Нене!

Бо я поверну
Із України
До вас, Маґуро,
Нене, Дівчино!

А як на війні
Впаду-загину, —
Вітри подують
До вас новину...

Що на Вкраїні
Славно загинув —
В борні за волю
Син Лемківщини!

*) Кость Кобаній помер на Великій Україні у Винниці разом з 40,000 українського квіту. — П. К.

І Д У!

(Сон).

Сплю у мягких подушках. Снится мені. Я взнісся вище, кілька щаблів вище. І бачу згори, як вештаются мої браття, сестри там у долині, у багні, замурані лиця, потом облиті, пнуться, рвуться; здається, хотілиб видобутися з цього поганого положення, вийти на краще.

Бачу, що помимо їх зусиль все бродять у тім багні; не їм видобутися з нього. Чогось їм бракує. Бачу, що вони між собою жеруться, їдять одні одних. Чую їх нарікання, стогнання, плачі, чую проклони, страшні проклони, аж сум побирає. Чую і бачу. Бачу, як поміж ними вештаються ріжні пявки, і свої і чужі; бачу, як вони смокчуть їх кров, червону, здорову кров і товстіють ці пявки, аж черевця віддулись. Бачу, як ті нещасні жертви кидаються, як вони рвуться, мов ті мухи, попавші в павутиння. Не в силі вони вирватись. От, от деякі вирвалися. Та й що? Одні з них падуть обезсилені, гинуть, а инші попалися иншим пявкам. Нема їм ратунку.

Я бачу і чую те все і воно для мене байдуже; я тут високо на тих щаблях чуюсь безпечним, чуюсь щасливим. Мене не обризкає ця грязь, не вчіпляться до мене ці пявки. А їх, братів моїх... Мені так і байдуже про них. Добре, що я живу щасливо. Так я собі он тут на горі думаю, радію своїм щастям...

Нараз здалека, згори бачу постать; зближається вона до мене, на кілька кроків стає передімною. Приглядаюсь уважно. Це моя мати. Глядить суворо на мене, лице нахмурене, сердите, в очах сльози.

„Бачиш?" — говорить, показуючи в долину — „твоїх братів, сестер!" Бачу, кажу а голос дріжить.

„Чуєш ти їх стогнання, плачі, кличі о поміч, раду?" Чую. А тут не знаю, що діеться зі мною, не смію глянути в лице матери.

„Ти бачиш і чуєш те все і ти тут байдужно цьому всьому приглядаєшся, прислухуєшся. Не серце в тебе в грудях, а камінь!"

Мамо!

„Ні, я тобі не мати, а ти мені не син! Не на те я тебе викормила своєю кровю, не на те я не одну нічку не спала, плекаючи тебе і виховуючи, не на те я сама і не доїдала, щоби тебе вирвати з цього багна, підіймити вище. Не на те я старалась, щоби ти, заживши сам краще, забув на братів, сестер твоїх. Не на те! Не так я тебе навчала. Нагадай собі, як я нераз тобі казала: Сину, коли мені Бог доможе вивести тебе в люде, а тобі дасть талан, не забувай на твоїх братів і сестер, на твій понижений, поневолений народ, прийди їм з поміччу: А ти... забув. Забув свій святий обовязок!"

Мамо, прости, я винен перед тобою!

„Ні, не маю я сина! Мій син от там повинен іти і подати руку меншому братови! Іди! Йди туди!"

Іду, мамо, йду...

І бачу лице матери прояснилось. Вона зближилась до мене і поцілувала мене, як колись то цілувала мене дитиною. В тім я збудився.

М. Максимів.

Тільки початок. — Він (щойно по успішних освідчинах): Отже кажеш, люба Маню, що ти ще ніколи не була заручена?

— Вона: Ні, ніколи.

— Він: Якжеш це? Яж усе думав, що дівчата завсіди заручуються навіть три, чотири рази.

— Вона (невинно): Ну, я сподіюся цього також. Бачиш, це моя перша нагода, яку я мала.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що від тепер на будуче місячні збори відділу відбуватимуться замісць середи в кождий четвер по першім в місяци, в тімсамім льокалі, 46 St. Mark's Pl. Слідуючі збори відбудуться в четвер, 5 червня, в години 8.15 вечером. На тих зборах мають явитись всі члени та вирівнати свої залеглі та біжучі вкладки. — М. Близнак, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. Т-во Запорожська Січ, від. 67 У. Н. Союза, повідомляє всіх своїх членів, як місцевих, так і позамісцевих, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, дня 7-го червня в години 5-тій пополудни. Кождий член повинни явитися і заплатити місячні вкладки. Довгуючі члени повинні заплатити свої довги, в противнім разі будуть суспендовані. Товариство більше не буде висилати грошей до Союза за тих членів, що вже по кілька місяців не платять і на мітінґи не приходять. Котрий член не хоче бути суспендований, повинен прийти на мітінґ і повідомити Товариство чому він не платить. — І. Шуран, предс.; І. Піріг, секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Андрія, від. 128, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, місцевих і позамісцевих, що піврічний мітінґ відбудеться 8-го червня, в години 1-ій пополудни, в гали церковній, на тім мітінґу здасть справозданне контр. комісія і секретар. Не явившийся на мітінґу член заплатить кару, яка буде ухвалена на мітінґу. — Мих. Ґаланка, предс.; Вол. Каршень, секр.; Ник. Волосінський, касієр.

МОНЕСЕН, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 338, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 8-го червня, в години 2-ій пополудни, в звичайнім місци. Кождий член є обовязаний бути на тім мітінґу. Довгуючі члени мусять вирівнати свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Проситься членів придбати нових членів і вписати свої діти, коли вони ще не є вписані до У. Н. Союза. — Іван Крицький, предс.; Ілько Фаль, кас.; Франко Янковський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 8-го червня, в години 1-ій попол., в У. Н. Домі. Обовязком є кождого члена явитися на сей мітінґ. — Тимко Кальмук.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. О. Николая, від. 341, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 8-го червня, в години 2.30 пополудни, в Укр. Нар. Домі. Проситься всіх членів явитись на означений час, бо є дуже важні справи до полагодження. Пригадується довгуючим, щоб вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані без винятку. — Стефан Г. Палівода, секр.

ПРО ВЕЛИТА.

(Казка).

Давно, в дитячий любий вік,
В далекім рідмім краю
Я чула казку. Чула раз,
А й досі памятаю.

Мені її розповідав
Малий сільський хлопчина
Без тенденційної мети,
Бо він же був дитина.

Ні, він розказував її
З простотою святою
(Я може помилку роблю,
Що казку в рими строю).

Ми з ним сиділи у садку
Вечірньою порою,
В той час, як захід розпалив
Пожежу за горою.

Вечірній вітер турбував
Стареньку нашу грушу,
І щось таємне і страшне
Нам заглядало в душу.

Усе лякало нас: трава,
Що тихо майоріла,
І гаю дальнього стіна,
Що в заході горіла —

Та навіть в груші тій старій
Ми певности не мали, —
Хто знав, про що її гілки
„На мигах" промовляли?

А найстрашніщі нам були
Оті стрункі тополі,
Що вшикувалися в ряди —
Запевне, з злої волі!

Бо все те, запевнив Лаврин,
(Так приятель мій звався),
Зросло на велиті тому,
Що з Богом позмагався.

Той велит сильний був колись,
Не тілом лиш, а духом,
Всі людські пута й кайдани
Зривав єдиним рухом.

Його збороти не могла
Ніяка міць ворожа,
Поки на нього не прийшла
Таємна кара Божа.

Чим велит Бога прогнівив,
Того Лаврин не відав.
Питала потім я й старих,
Та жаден не повідав.

Не встрелив велита Господь
Своїм ясним перуном,
А тільки сном його накрив,
Немов мягеньким руном.

Сон, кажуть, Божа благодать,
Ні! часом кара Божа!
Спіткала велитня у сні
Пригодонька негожа.

Ліг велит, думав — на часок,
Тай спить уже століття,
Землею заснітився ввесь
І марить про страхіття.

Бо скористали вороги
З його важкої млости,
Безкарно точать з нього кров
І трощать білі кости.

Вже оснували тіло все
Залізними дротами,
Припали до глибоких ран
Неситими ротами.

Нераз до серця глибини
Сягають хижі руки,
А велит спить камінним сном,
Хоч терпить люті муки.

Часами болізно у сні
Наморщить густі брови;
Тоді стинаються, шумлять
Гаї, ліси, діброви.

Як дошкулить несвітський біль,
Він трохи ворухнеться,
По тілу корчі пробіжать,
Уся земля здрігнеться.

Та не бояться вороги,
Гадають: „Ет, примара!"...
Але ущухне Божий гнів,
Минеться Божа кара.

І встане велитень тоді,
Розправить руки грізні,
І вмить розірве на собі
Усі дроти залізні.

Все, що налипло на ньому,
Відразу стане руба...
Хлопя спинилось. Нам обом
Волосся стало дуба.

„Колиж він встане?" тремтячи,
Спитала я хлопчину.
— „За рік, сто літ, чи за безрік,
А може в сю хвилину".

Тут раптом вітер налетів
І дерева здрігнули,
Ми, як сполохані пташки,
До хати враз майнули...

Кохана сторона моя!
Далекий рідний краю!
Коли згадаю я тебе,
То й казку цю згадаю.

Єгипет, Гелун.